

Mit jelent határövezetben élni?

A Magyar Tudományos Akadémia projektjéről tartottak workshopot Magyarkanizsán

A hármashatároknak a közelükben élőkre gyakorolt hatását vizsgálja a Magyar Tudományos Akadémiának az a nemzetközi projektje, amelynek ideai eredményeiről szombaton tartottak munkamegbeszélést a József Attila Könyvtár Koncz István termében.

Az MTA Bölcsészettudományi Központja Néprajztudományi Intézetének projektje a kulturális kapcsolatok, a munkamigráció és a gazdasági kapcsolatok mellett sok más szemszögből is vizsgálja a határmentiség kérdését. A kutatásokkal a magyar–ukrán–román, a magyar–osztrák–szlovén és a közelünkben lévő magyar–szerb–román hármashatárt ölelték fel, amelyeknél uniós, illetve uniós, de nem a schengeni övezethez tartozó vagy unión kívüli országok találkoznak – nyilatkozta **Balogh Balázs** projektvezető, a budapesti intézet igazgatója. – Arra voltunk kíváncsiak, hogy egy-egy településen belül mit jelent az, hogy a határövezetben élnek, a rendszerváltozási folyamatig ez egy elszigeteltséget jelentett-e számukra, a rendszerváltozás után, a határok átértelmeződésével érzik-e, hogy nyitottak a szomszéd országok felé. Érzésem szerint a magyar–szerb–román hármashatár a legizgalmasabb a körülöttünk lévő hármashatárok közül, hiszen Szlovákiába vagy Ausztriába úgy megyünk át, mintha ott sem lenne a határ, ezzel szemben Románia felé Magyarország felől egy egyponthoz, határátlépésről van szó, míg Szerbia felé egy kétpontos ellenőrzésen kell keresztülni. Az új határátkelők megnyitásának óriási szerepe van a határövezetben élők mindennapjaiban, olyan nekik, mint egy elvesztett, majd visszakapott végtag.

A workshopon igen érdekes és hasznos adatok láttak napvilágot a határokkal egymástól elvágott, de sok minden tekintetben összetartozó területeken élők migrációs szokásairól, amelyek útmutatóul szolgálhatnak az új határátkelők megnyitása szempontjából is. A könyvtár előcsarnokában kiállítás nyílt a kutatások során, valamint a hármashatárok alkalmankénti megnyitásakor készített fotókból. Az összeállítást Klamár Zoltán magyarkanizsai néprajzkutató készítette, aki mint az aszódi múzeum néprajzosa és az MTA szerb–magyar határ menti kapcsolatok vizsgálatának vezetője vett részt a projekt megvalósításában.

– A kiállítással azt próbáljuk megjeleníteni, hogy mit jelent a mindennapi életben a hármashatár, a hármashatár-mentiség, hogy azok az emberek akik itt élnek, milyen módon élnek meg a határok átjárhatóságát. Magyarkanizsa és Szabadka térsége meglehetősen szerencsés ilyen szempontból, hiszen itt már hosszú évtizedek óta van határátkelőhely, a horgosi az ország egyik legrégebbi határátkelőhelye, 1935 óta működik, de Szabadka környékén többet is létrehozta. Ugyanakkor, akik ott élnek a hármashatár közvetlen közelében, Kübekháza, Óbéba, Magyarmajdány például, mind a mai napig nincs határátkelőjük, azzal, hogy most már évente vannak ilyen lehetőségek, hogy egyszer, egy alkalomra, néhány napra mindössze megnyitják, s ilyenkor az emberek kíváncsian átözlönnének egymáshoz, megnézik ki hogyan él, ki mivel foglalkozik.

Balogh Balázs projektvezető elmondta még, hogy a kiállítást bemutatják mind a három vizsgált határövezet településein. A projekt kutatási eredményeit annak jövő évi lezárásakor könyv formájában is megjelentetik majd.

*Bödő Sándor
Fotó: Kanyó Dániel*